

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

תוכן

- א. חשבונות של מצוה מותר לחשבן בשבת ... פוסקים צדקה לעניים בשבת ... עסקי רבים בשבת ... מפקחין פיקוח נפש ופיקוח רבים בשבת ... משדכין על התינוקות ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות.....1
- ב. ערב שבת נמי גזירה שמא ישחוט בן עוף ... נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם 3
- ג. ואלו הימים שאין נושאים בהם.....5
- ד. אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי ... למחר משכים לאומנתו והולך לו שקדו ... שיהא שמח עמה שלשה ימים ... איכא בינייהו אדם בטל אי נמי יום טוב שחל להיות בערב 7
- ה. הלכה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין.....7

דף ה.

א. חשבונות של מצוה מותר לחשבן בשבת ... פוסקים צדקה לעניים בשבת ... עסקי רבים בשבת ... מפקחין פיקוח נפש ופיקוח רבים בשבת ... משדכין על התינוקות ליארס בשבת ועל התינוק ללמדו ספר וללמדו אומנות

מותר לעסוק בעניני צדקה¹, לחשב (בעל פה) חשבונות של מצוה וצרכי ציבור אחרים, שכן העיסוק בהם נחשב למצוה, אבל מקה וממכר גם לדבר מצוה אסור². ולכן קניית מקומות בבחכ"נ אסור, וכן לקנות שופר או אתרוג ביום טוב אסור³. אך מותר לדבר בשבת, על הוצאות סעודת נישואין ושאר סעודות מצוה. וכן מותר לדבר על קניית דברים הנחוצים לסעודה זו⁴.

¹ שו"ע ונו"ב או"ח שו"ו ומ"ב כח

² שו"ע ונו"ב שם ג ומ"ב יד

³ מ"ב שם לג

⁴ מ"ב שם כו

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

למרות שאסור ליתן מתנה לחבירו בשבת, שדומה למקח וממכר שהרי יוצא מרשותו, מכל מקום מותר כשהוא לצורך שבת ויו"ט⁵, וכן לצורך מצוה, כגון לתת לזולב ביו"ט ראשון של סוכות במתנה לחבירו כדי שייצא ידי המצוה⁶.

אולם לתת מתנה לחתן בר מצוה, או חתן וכלה, אין זה צורך מצוה ואין ליתנם בשבת⁷. והרוצה ליתן מתנה בשבת לחתן או לבר מצוה, יזכה אותה לחתן ע"י אדם אחר קודם שבת, ואז יוכל להביאה לו בשבת. ואם לא עשה כן, יתכוון המקבל שלא לזכות במתנה עד מוצאי שבת⁸. וכן מותר ליתן ספר במתנה אם המקבל יוכל להשתמש בו בשבת.

מותר לפסוק צדקה בשבת לצורך עניים ולצורך עסקי מצוה אחרים⁹. ולכן נוהגים להקל להתרים את העולים לתורה לצדקה או לצרכי מצוה, ואף מזכירים את הסכום שהם מקבלים על עצמם לתרום¹⁰.

צרכי רבים דינם כצרכי מצוה¹¹, אם אמנם יש צורך להתעסק בהם בו ביום¹², ולכן מותר לדבר בשבת בעניני ציבור אצל השלטונות, אבל לא התירו כל מלאכה אחרת, אף לא איסור דרבנן.

מותר להפש אחרי מלמד עבור בנו ללמדו ספר או אומנות¹³, וגם מותר להבטיח לו שכר¹⁴, שהרי הוא צרכי מצוה, ובלבד שלא יפסוק לו כל סכום.

מותר בשבת להציע שידוך¹⁵, אפילו אדם הרגיל לעסוק בזה לפרנסתו (שדכן), אבל אל יפסוק המציע את סכום הכסף אשר הוא מבקש עבור

⁵ וכן אסור ליתן משכון לחבירו א"כ הוא לצורך מצוה או לצורך שבת.

⁶ שו"י ונו"כ תרנח ד

⁷ מקור הדין במג"א. ובאליה רבה יישב המנהג שנותנים מתנה לחתן בשבת, משום שזה נחשב צורך מצוה להגדיל כבוד התורה ולשמח חתן וכלה, וגם לפעמים הם עניים. ויש שהעיר ע"ד המג"א ממה שכתב רע"א בחידושי ס' ש' שמותר לשלוח לחתן ביום חתונתו [שהחתן בע"ש] בשבת נרות כסף שלא הדליקו בו באותו שבת לדורון דרשה כנהוג. וכתב שאולי המג"א מדבר בשבת שקודם החתונה, משא"כ אם זה יום חתונתו שיש מצוה לשמח חתן וכלה, הרי זה נחשב צורך מצוה ומותר.

⁸ שש"כ (כט הערה פה) משו"ת מהר"י אסאד (סימן פג)

⁹ מ"ב שם כז

¹⁰ רמ"א שם ומ"ב לג

¹¹ שו"ע ונו"כ שם ומ"ב כח

¹² עיין ליקוטי רימ"א על נז"י ס"י יד ס"ק ט

¹³ שו"ע ונו"כ שם

¹⁴ בה"ל שם

¹⁵ שו"ע ונו"כ שם

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

טרחתו. וכן לא ידבר בעניני ממונות הנוגעים לעצם השידוך או על התחייבויות שנוטלים עליהם הצדדים, אבל מותר לדבר על דברים הנלווים לשידוך כגון על מקום מגורים או מקום לימודים.

מכירת המצוות בבית הכנסת למרבה במחיר תלוי במנהג המקום¹⁶, ואלה שנוהגים היתר אין למחות בידם, אבל טוב להחמיר, אם אפשר, ולא להשתמש בפתקים שעליהם רשום סכום הכסף אשר הקונה את המצוות מתחייב לשלם¹⁷, אך גם המשתמשים בפתקים כאלה יש להם על מי לסמוך, מכיון שעושים זאת לדבר מצוה.

והוא הדין לגבי התרמות הנעשות בבית הכנסת בשעת הזכרת נשמות וכדו', כאשר אין על התורם אלא לקפל את אחד הקיפולים של כרטיס ששמו רשום עליו, לפי גובה תרומתו, או לסמנה בסיכה משרדית¹⁸.

נוהגים להקל לנדוב תשמישי קדושה או תשמיש, לבית הכנסת כגון ס"ת או עטרה לס"ת. אך עדיף שיקדישו בפיו בערב שבת¹⁹.

דלאחרים טריד אי נמי התם אית ליה רווחא הכא לית ליה רווחא השתא דאתית להכי

ב. ערב שבת נמי גזירה שמא ישחוט בן עוף ... נשאת ברביעי ונבעלת בחמישי הואיל ונאמרה בו ברכה לדגים אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי הואיל ונאמרה בו ברכה לאדם

כבר התבאר לעיל דף ג. בשזמן הזה שבת דנינים יושבים בכל יום, ואין חשש שתתקרה דעתו שהרי יכול לבא מיד למחרת, ועוד שאין אנו ממתינים בין הקידושין לנישואין, וממילא אין שייך כלל טענת בתולים, אשה מן נדין

¹⁶ שם במ"ב ס"ק לג, ועיין ערוה"ש סע' זו ושו"ת מהרש"ג ח"ב סי' עז ס"ק ב

¹⁷ עיין סי' שכג במ"ב ס"ק ב

¹⁸ שש"כ כמ נז

¹⁹ ואף על גב דאמרינן אין מעריכין [היינו לומר ערך פלוני עלי] ואין מקדישין בשבת וכדאיתא בסימן של"ט היינו דוקא הקדש מזבח או לבדק הבית אבל הקדשות דידן מותר דאין שם הקדש עליהן אלא חולין הן ומ"מ לכתחלה נכון לזוהר כשמקדיש איזה חפץ ידוע בשבת כגון ס"ת או עטרה לס"ת שיקדישו בפיו מע"ש אפילו בינו לבין עצמו ואז אפילו מביאו בשבת לבהכ"נ אינו אלא מפרסם ההקדש שהקדיש מע"ש. ולפסוק מעות לצדקה ולא חפץ ידוע מותר אפילו לכתחלה בשבת לכו"ע דהטעם דאסור להקדיש הוא משום דהוי כמקח וממכר שמוציא החפץ מרשותו לרשות אחר וזה אין שייך במעות וה"ה כשאינו מיוחד החפץ בשבת רק שאומר סתם אני מנדר ס"ת אף שיש לו בביתו מותר לכו"ע דהא עדיין לא יצאה מרשותו שלא ייחד דוקא לזו. מ"ב שם כז

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

נשאת בכל יום מלבד שבת, ומלבד ארצות אשכנז שנהגו לישא כדין הגמ' ביום ד', כמו שנתבאר לעיל דף ב.

ו"א²⁰ שאין נושאין נשים לא בערב שבת ולא במוצאי שבת²¹, גזירה שמא יבא לידי חלול שבת בתיקון הסעודה. ו"א שאף ביום א' לא ישא²², אולם פשט המנהג לישא נשים בערב שבת²³, וביום ראשון²⁴, והוא שיטרח בסעודת הנשואין ג' ימים קודם הנשואין. ובימינו המנהג שלא להקפיד בטורח ג' ימים דוקא²⁵. אלא יעשו סעודה לפי כבודו ולפי כבודה²⁶.

ונכון מאד למי שהיכולת בידו שלא לעשות הנשואין אפילו בערב שבת, ובפרט סמוך לחשכה כי אף אם הנשואין יהיה בזמנם עכ"פ מסתעף מזה עוד כמה קלקולים²⁷. ובפרט בימות החורף שהימים קצרים²⁸.

יש שכתבו²⁹ שבנישואי בחור ובתולה יש להקפיד לא לישא נשים אלא בתחלת החדש, שהלבנה מתוספת והולכת ולא בזמן שהולכת ונחסרת חסרונה וזהו לסימן טוב שהזיווג יתוסף ואין בזה משום דרכי האמורי³⁰. ויש חדשים שנהגו שלא להקפיד בזה באלול ותשרי ואדר, ויש שכתבו

²⁰ דעת הרמב"ם

²¹ המקנה שם ביאר שכונת המחבר אחד בשבת היינו מוצאי שבת.

²² שהוא כחוקות הגוים. פ"ת שם ד משו"ת רמ"א סי' קכד

²³ כדעת הטור והרא"ש ובנחלת שבעה שטרות סימן יב כתב ובמדינת פולין ומכללם אוסטרייך פיהם ומערהין במקומות מושבותיהם מקהלות תהלות ישראל עד ביאת הגואל, אין מקום לחשש זה, ועל כן רוב הנישואין הם ביום שישי.

²⁴ עיין נהר מצרים טו ובחיים ושלום ח"ב הא ואבני האפור ח"ב סד ג ובלקוטי מהרי"ח סדר נשואין.

²⁵ ח"מ ה ב"ש ד

²⁶ כן פסקו כל הפוסקים ולפי כבודו הכוונה שאם משפחתו עשירים ממשפחתה ועושים סעודות יותר בהרחבה מבני משפחתה מחייב לעשות כמשפחתו ולפי כבודה הכוונה להיפך דכללא הוא עולה עמו ואינה יורדת עמו ומבואר מזה דלא לבד הכלה בעצמה ביכולתה לכופו לזה אלא אפילו קרוביה וכגון שהיא שותקת ואם היא אומרת שאינה מקפדת לא מסתברא שיהיה ביכולת הקרובים לכופו ואפשר דגם בכח"ג יכולים לכופו דיכולים לומר נהי שהיא אינה מקפדת מ"מ יש זילותא לבני המשפחה וכן כל ענייני מזומני חתן וכלה הנהוג אם צד האחר רוצה למחות שלא לעשות אין ביכולתו וכן כשהיא בתולה והוא אלמון והיא רוצה לעשות לה כמנהג הבתולות כמו כלי זמר וכיוצא בזה והוא אינו רוצה יכולה לכופו וכן להיפך כשהוא בחור והיא אלמנה או גרושה יכול לכופה לעשות לו כמנהג הבחורים. ערוך השולחן אבן העזר סימן סד סעיף יא

²⁷ מ"ב שלמ ט

²⁸ אך אין כח בדינו למחות, ערוך השולחן שם

²⁹ רמ"א שם מהרי"ן

³⁰ ואין זה נחוש אלא סימנא טבא בעלמא כדרך שמושחין המלכים על המעיין כדי שתמשוך מלכותן וכשם שממשיכין יין בצנורות לפני חתנים. ערוך השולחן שם סעיף יג

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

שיותר טוב שלא להקפיד כלל בזה³¹ שנאמר (דברים יח פסוק יג) תמים תהיה עם יקנך אלהיך. וכן נהגו³². ובזיווג שני לכו"ע אין קפידא³³.

ויש שכתבו שיש לדקדק לכתחילה לישא ביום ה' ושתיבעל בליל ו' כדי שתזכה לברכה שנאמרה באדם שנברא בששי והקב"ה בירך אותו פרו ורבו³⁴.

ג. ואלו הימים שאין נושאים בהם

ניסן³⁵ - מר"ח ניסן עד פסח נושאין נשים, ובערב פסח אין נושאין, ובחזה"מ פסח אין נושאין

אייר - בחודש אייר אין נושאין נשים מפני שהם ימי הספירה, ובל"ג בעומר מותר. ויש מתירים ביום ר"ח אייר.

סיון - ר"ח סיון וב' סיון יש מקילים לעשות נשואין, ובשלשת ימי הגבלה מותר, ויש מחמירים עד שבועות כ' סיון יש נוהגין שאין נושאין נשים אף לאלו שאין עושין חתונות בסוף חודש, ביום כ"ג סיון מותר, מפני שבאותו יום נשלחו אגרת שניות בימי מרדכי ואסתר ונחשב ליו"ט

תמוז אב - מותר לעשות נשואין בחודש תמוז עד י"ז בו, ואף ביום ט' בתמוז. מ"ז בתמוז ואילך אין נושאין עד עשירי באב בחצות היום אפילו מי שלא קיים עדיין מצות פו"ר, והספרדים מקילים

³¹ והרי בסימן ברכה לדגים ולאדם אין מקפידין אף שזה נזכר בגמ' כ"ש מזה שלא נזכר בגמ' כלל ואפשר מפני שישאל מניין ללבנה ונמשלו ללבנה לכן נהגו להקפיד ועוד דאין הקפידא שלא להעמיד בחסרונה אלא לסימן טוב להעמיד במילואה ומ"מ יותר טוב להקפיד על מה שנאמר בגמ'. ערוך השולחן שם סעיף יג וכן במקנה ובשו"ת מהר"י אסאד כד שו"ת תשובה מאהבה ח"ג יו"ד סי' שנ"ג, שו"ת בנין ציון סי' קמ"א, שו"ת מהר"ן חיות בקונטרס דרכי הוראה פ"ו, שו"ת יד הלוי ח"א אה"ע סי' כ"ט ושו"ת זכר יהוסף אה"ע סי' נא. וכ"כ בקונטרס כתר ראש הנספח לסידור הגר"א אות קי"ח שהגר"א חיתן את בנו בסוף חודש, ואמר שאין להקפיד על הזמנים דכתיב, וכן הורה החזו"א ז"ל. וראה באוצה"פ ח"ז דף ס"ד ע"א בשם חכ"א שבארץ ישראל אין נוהגין להזהר בזה שאינו תחת המזל כי היא ארץ אשר ה' דורש אותה, ומופקעת משליטת המזלות לגמרי, והעיר עליו דמשד"ח מערכת חו"כ אות י"א מוכח שבתקופה יותר קדומה הקפידו ע"ז גם באה"ק עיי"ש.

³² ועיין נטעי גבריאל נשואין פרק מז
³³ שו"ת מעשה אברהם סי' ה' ושלחן העזר ח"א דף פ"ו ע"א, דענין זה דמילוי הלבנה אינו אלא בבחור ובתולה עיי"ש. והובא בדרכ"ת סי' קע"ט סקט"ו, וסיים שכן נהגו מימות עולם שאין מקפידין בכל הרמזים שעושין בבחור ובתולה באלמן או אלמנה וכדומה עיי"ש.

³⁴ עיין בס' פני יהושע בק"א למס' כתובות סי' א' שתמה על הטור וכל הפוסקים שכתבו בפשיטות דהאידינא אשה נשאת בכל יום בין בתול' ובין אלמנה היבא דליכא משום שקדו והלא היה להם לפרש דלכתחלה מיהא יש לחוש למעמא דברכה (דהיינו שתינשא בה' ותבעל בו) משום עצה טובה כדמשמע מלשון רש"י ותוספת והר"ן והמרדכי ז"ל וביותר יש לתמוה על הגהת רמ"א ז"ל שהביא שנהגו שלא לישא אלא בתחילת החודש כו' ומי עדיף האי סימנא דלא נזכר בגמרא כלל מטעמא דברכה שהיא ברייתא דבר קפרא ואין לבטלה בידים. והאריך בזה ליישב קצת וסיים מ"מ כל הרוצה לקיים דברי חכמים יש לו לחוש לכתחילה למעמא דברכה וינהו לו ברכות על ראשו. פ"ת ו

³⁵ כל זה מספר נטעי גבריאל שם פרק מח ועיי"ש במקורות.

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

עד ר"ח אב. גם בליל שבעה עשר בתמוז לילה שלפני התענית אסור לערוך נשואין, ואפי' בבין השמשות של ערב י"ז בתמוז יש להחמיר.

ולכתחלה לא יעשה חתונה גם ביום ט"ז בתמוז סמוך לערב ולעשות הפעורה בליל י"ז בתמוז, ובמקום צורך מותר לעשות הסעודה ולנגן בכלי שיר כנהוג. אחר עשירי באב בחצות היום מותר לעשות חתונה, ויש שמחמירין עד שבת נחמו, אבל מט"ו באב בודאי מותר

אלול - בחודש אלול נוהגים לעשות חתונה בכל החודש מפני שהם ימי רצון, ויש מחמירין יש שכתב שלא לעשות נשואין בז' אלול

תשרי - בעשרת ימי תשובה לכתחלה אין לערוך נשואין ובשעת הצורך מותר, ובמדינת אשכנז מקילין בזה בימים שבין יו"כ לסוכות עושין נשואין וזמן מסוגל הוא אחר סוכות יש נוהגין לעשות נשואין בכל חודש תשרי ובפרט באסרו חג

חשון - בחודש מר חשון עורכים נשואין, ויש מקפידים שלא לעשות נשואין בכל החודש

כסלו - גם בחודש כסליו יש שמקפידין על סוף חודש, וי"א דבחודש כסלו מותר לעשות נשואין גם בסוף החודש.

טבת - יש מקפידין שלא לעשות נשואין בחודש טבת, ובימי חנוכה לכו"ע אין קפידא, והעולם אין נוהגין בזה ואף גדולי עולם עשו נשואין לבניהם אז. בעשרה בטבת וכן בכל תענית ציבור לכתחלה אין נושאין נשים, ובשעת הדחק יש מקילין, וי"א דדוקא ביום צום אסור אבל בלילה שלפני הצום מותר. מותר לעשות נשואין בליל חגיהם שקוראין ניט"ל וכן בלילה שחל בה תקופת טבת ונכון להחמיר, ובארה"ק יש מקילין.

שבט - יש שכתב שלא לעשות נשואין בז' בשבט

אדר - בחודש אדר הרבה נוהגים לעשות חתונה בכל החודש, מפני שהם ימי שמחה.

גם באדר ראשון מותר לערוך נשואין בסוף החודש יש מקפידים לכתחלה שלא לעשות חתונה בז' אדר, מפני שהוא תענית צדיקים יום פטירת משרע"ה.

במדינות העולם קיים חוק שכל מי שנשא אשה. צריך לקבל תעודת רשיון נשואין, ולפיכך מחויב לעשות³⁶.

36

שלא תהיה קלה בעיניו להוציאה ויפטרנה בלא כלום שאם תקניטנו לא ישמע אל החיובים המוטלים עליו מצד הכתובה ואין מי שכופהו על זה. וכאמור תשובת הגאון מהרש"ם הנדפס בספר הדרת קודש (הויבנער) דף כ"ז ע"ב. וכ"כ שו"ת טוב טעם ודעת מהדורה תליתאה ח"ב סי' י"ט, וראה בשו"ת שואל ונשאל ח"א סי' כ"ב ובשו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן צ' "הנה בדבר כתיבת שטר באנגלית שבו מתורגמים ענייני התחייבות הבעל לאשתו שבתנאי הכתובה הנהוגים לנו מדורי דורות, כדי ששטר כזה יוכל להתקבל

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

**ד. אלמנה נשאת בחמישי ונבעלת בששי ... למחר משכים
לאומנתו והולך לו שקדו ... שיהא שמח עמה שלשה ימים
... איכא בינייהו אדם בטל אי נמי יום טוב שחל להיות
בערב**

חתונת זיווג שני יכול לקיימה בכל יום מימות השבוע, אך נכון להדר לעשות
החתונה ביום חמישי בשבת מפני שיש בכך סימן ברכה, אכן המנהג שאין
מקפידים בכך³⁷.

בימי חול המועד³⁸, הספירה³⁹, ובין המצרים⁴⁰, אין נושאין בזיווג שני אך אין קפידא על תחילת
החודש לכו"ע⁴¹, וכן נהגו לישא בעשרת ימי תשובה⁴².

דף ה:

ה. הלכה כר"ש דאמר דבר שאין מתכוין

כבר התבאר במסכת שבת דף כב. וכט: שלהלכה מן התורה אינו חייב על
מלאכה שעשה אלא אם כן עשה אותה במתכוון, כלומר שביקש להשיג
בפעולתו את התוצאה המקובלת, אבל אם לא התכוון לאותה התוצאה, וגם

בערכאות ויועיל, בכמה מקרים, למנוע שהבעל יעזוב את אשתו בגירושין דערכאות (דיווארס) ויעננה בלא
גט, הנה ראוי ונכון לנהוג כך לכתחילה ואין שום פקפוק לצרף שטר זה האנגלית לכתובה הרגילה.

³⁷ באלמנה נראה מסוגיית הש"ס דמי שהוא בעל מלאכה או בעל מסחר אין לו לישא רק ביום החמישי מפני
הטעם כדי שישמח עמה חמישי בשבת וע"ש ושבט [וכ"מ מתוס' ג'. ד"ה אשה ע"ש] אמנם הפוסקים לא הזכירו
שיש איסור לאלמנה להנשא שלא ביום החמישי וגם מעשים בכל יום שנשאת בכל יום. ויש להסביר טעם בזה
דבאמת למה חששו חכמים שישכים לאומנתו שהלא הוא אסור במלאכה אך באמת עיקר נשואי אלמון
ואלמנה אינו אלא יום אחד וכמו שהברכה שלהם הוא רק יום אחד כמו כן שמחתם הוא רק יום אחד ומותר
מדינא להשכים למלאכתו למחר וחששו חכמים לצער שלה ותקנו שישמח עמה ג' ימים ומפני שהיתה תקנה
חדשה לכן הנהיגו שישאנה בחמישי דממילא ישמח עמה ג' ימים כמ"ש וממילא אחרי שהנהיגו כן ונקבע
האיסור מלאכה ג' ימים לכן אח"כ אף באיזה יום שישא הורגלו בזה שלא לעשות מלאכה ג' ימים. ערוך השולחן
אבן העזר סימן סד סעיף ז

³⁸ שו"ע ונו"כ או"ח תקמו א

³⁹ מהזיק ברכה תצנ ומ"ב שם א

⁴⁰ שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' ל"ה, שע"ת סי' תקנ"א סק"ט ושד"ח מערכת חו"כ אות כ"א.

⁴¹ שו"ת מעשה אברהם סי' ה

⁴² שד"ח מערכת חו"כ אות כג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת כתובות

לא ודאי שעל ידי פעולתו זו תושג התוצאה המקובלת, הרי זה דבר שאינו מתכוון, ומותר לעשות⁴³.

⁴³ עיין באריכות בזה ששמירת שבת כהלכתה מבוא פרק א אות יב